

1908-01-22

01

Tosani 22/ '08

Hooftzwaarte heer Srouck heer.
Gronv.

Met wroete erkentelijkheid ont-
vrij ik uw brief van 27 november.
Ik zelf heb op Java maar weinig
schrijftijd. Het gaat mij goed en
naar wensch. Ik begon met Semar-
ang en Sukoharjo, ging over Salatigard
en Tembung, naar de Dieng en
Wonosobo, zag Mangrove en de Boeboe-
den, was een paar in de Boeshok, en
vandaar naar Medjoan, Pongkor,
Kediri, deed een bezienswaardige
Kawir - bleef naar Malas, Rajah,
Wang en het bezienswaardige gebied de Suro-
bender de heele overtocht, en gaf
nu naar het Soerabaja - Er is
belerlei voor mij te ~~zijn~~ doen en ik
heb nog lang niet alles bijgewoond
wat ik heel bijwonen wilde, maar

in beoefent eerst half april Java
 te verlaten. Door hulp van de Hasen
 lag ik met de penpauze van Penang
 de resoluties van Tevolsari & Djisari;
 later lag ik er nog een bij handje.
 Door hulp van anderen lag ik vooral
 wat van de particuliere industrie.
 De reis gaat meestal heel gerichikt,
 maar soms heb ik zware tochten te
 doen; zoo in de weg van den Idjen naar
 Banjoewangi ^{wreldang} een paadje dat de
 gajoo's, geloof ik, eufhemistisch een
 pad voor vrouwen zouden noemen.
 Over de bestuursakademie hoor ik
 hier overal met spot en ergernis spreken.
 Ik ben benieuwd wie Fock opvolgt.

Ik zou u quare tien in plaats
 van twee zijden geschreeven hebben, maar
 had en heb weinig tijd voor bijwerking.
 U zult dat wel begrijpen.

Met mijn beleefde en hartel. wd
 groeten lid

C. van Bollenhoven.

Ik ben benieuwd hoe de
 dissertatie van v. Oppenhe in uitgevallene

verreef dit meisjerachtig p.s., maar
 mij komt nog iets op de pen. Ik ben ul.
 len en al verbaring dat men na het
 afzichdebat in de Kamer zijn toevlucht
 heeft genomen tot ~~de~~ reis van den Gf.
 naar Atjeh, in plaats van te hetzij
 als regeringscommissaris bij de beproefde
 hooren (desnoods in comit. generaal)
 hetzij een rapport over den way out
 te doen opstellen. Dat zou, denk ik,
 doeltreffender zijn geweest.

22/1 '08

XOI

Beantw. 29.4.08

prof. dr. C. Snouck Hurgronje

Witte Sinael 24^a

Leiden

X02

A.57

1908-03-31

01

Koningsplein 31/3 '08

Mooraacht mijneheer Luitenant
Koning.

Ik heb te veel te veel te
vertellen dan dat ik er oew
van kunnen denken een iets,
wat behoorlijk verhaal te doen.
Ik ben hier nu ruim twee weken,
en ga overmorgen via de Kampsoep
naar Padang. Te Lirang hoop ik
uw vriend den regent een bezoek
te kunne brengen. Niet bijzonder
veel genaamen heb ik kennis
gemaakt met de Haren. De
heer Van Meentse is mij na al

de boose dingen die ik over hem gehoord had erg meegerwalen; ik vond hem bijzonder finick en onderhoudend, en maakte zeer onder den indruk dat hij naast kleine toch ook groote qualiteiten heeft. Mr. Pott, die overstalpt is met werk, heeft mij verzoekt u eens te willen zeggen dat het hem oprecht spijnt dat hij geen tijd kan vinden om u weer eens te schrijven.

Ik loopen hier sinds een paar daer by den heer Liefwinck. Ik weet niet of ik u al geschreven heb dat ik, in november een halven dag te Batavia zijnde, den heer L. bezocht heb om te vragen, of er kans op was dat de regering, naar het model der

Oudheidk. Commissie, een Commissie voor het adatrecht zou willen instellen, die, behalve door een instituutscijve bystand in den Haag, zou kunnen verkomme water en der ^{geschreven} adatgegevens in Indië voorhanden was (in de hoop dat daarmede na een jaer een aanvullend onderzoek hier of daar, ter plaatse, zou kunnen voortkomen). De heer L. oppende toe eenige bezwaren, die ik heb ~~probeerde~~ te onderwerpen. Waarschijnlijk zal hij nu half april in het Bataven. voorstel, dat het bestuur zich met een voorstel in dien geest tot de regering wendt. Mocht dat dan naar wensch gaan, dan hooft u er te dier tijd

in de Instituutskongrede;
 van. Ik heb toch te recht
 aangenomen dat iets in
 desengeest ook uw Sympa-
 thie zou hebben? In 200' u in-
 stituut: Lood van wellicht
 U, Alting, Van Erde, ik en
 anderen zittigen reene. Maar
 mij hier verkoop ik heide
 van ingerichten bereen.

Ik zie op mijn reis over Java
 met wroste voldoenig temp,
 maar verlang nu weer naar
 iets minder berchaving. Ik ben
 verlangend op Sur. Wkunt iets
 meer te horen van de bedrijfsbelas-
 ting. Te Buitenzorg kry ik, "zeer
 geheim" natuurlij, een afschrift
 van het veelberpoken rechts-
 schoolrapport.

met beleefden hantelike wroste
 uw C. van Vollenhoven.

31/3'08

X01

Leiden.
29.4.08.

Professor Dr. C. Suwack Henzouvi

~~Wittelsaal 84~~

Kernerplatz 2^{II}

Stuttgart.

~~Leiden~~

ST. LOUIS, MO.
JAN 12 1892

X02

4

1908-06-20

01

Nedam 20 juni 1908

Hooggeachte mijnheer Louck
Kunzmann.

U hebt mij met uw brief van 29
April uit Stuttgart, die en ik hier vond,
bizonder veel genoezen gedaan. Maar
belijde hoop ik van u, dat de Constanti-
nopolische plannen kunnen doorgaan
en dat u er boldoering van hebben kunt.
Wat ik van u en anderen over mijnheer
Dehry heere doet mij oprecht berduist; in
januari schreef hij mij nog een opgewekten
brief; ik heb altijd verbarend veel van hem
gehouden. Ik heb niet gezien wie en de
skamencommissie heeft gepresideerd. Mijnheer
Kreede schreef mij zijn plan om ontslag te
nemen; het spijt mij dat hij, na zoveel
jaren met hart en ziel college gegeven te hebben,
nu met berduistige gevoelens weegaat. Als
we maar geen opvolger van het vizeau-kluis-
heit krijgen. Hier knaet in de bladen hebben
gestaan dat hi zinnenkeis weg wil; ik
kan het gerucht niet verhouwen; ook van
hem zou een opvolger (u waendet indenty)

02

Van Orphenbarren) niet makkelij te
binden; ik moet een Rouffaan denken,
dier ook u, meer ik, appreciate. Ik hoop
zeer dat er geen mutaties gebeuren
waarin de buitenwereld achteruit
gaat, want we moeten, geloof ik,
alle krachten spannen om de bestuurs-,
opleidg, vooral de nu eenmaal voor de
naaste jaren gereseld is, zoo goed mogelijk
te doen live te leiden.

Ik heb u, meer ik, nog niet kunnen
schrijven dat ik een bijzonder prettig avond-
bezoek heb gebracht bij uw vriend de
regent van Sérang; als de bootenloop
mij niet gebonden had was ik gaarne wat
langer in dat land gebleven. Men zond
mij tot mijn vreugde het R.R.C.T.-verslag
van uw voordracht in het kleinaudito-
rium over het bestuurs op Java; ik heb
daar vaak over gehoord en over gevraagd,
en interesseer mij zeer voor het antwoord
op de vraag, hoe men met den minister
risico en het den meerten kans op een
spoedige verovering de macht der regenten
en. zou kunnen verwinnen. Met voldoen
houdt ik dat het hof van eenige jaren
had voortgetrokken geleid tot de politie-
rechtpraak over inleders om te dragen

03

op de reorganisatie- en c.g. de districten-
aanzicht op Java; ik ben geneigd te denken
dat dat een verstandig denkbeeld is.

Van mijn bezoek aan de Sampan, hoewel
kort, had ik geen spijt. In de Padjardj
Boulevard heb ik veel gereisd en gezien;
ik was daar met Pleyte (Semarang) en
Lijp Vrouw en twee schousuiten men de Roo;
een tocht naar de bove-kampar is, zeer
tot mijn spijt, afgebroken. Ik ben toen
alweer noordwaarts gereden en gewaard,
deed — over Ran, Pakant, Lidipoen,
Sipirok, Tancitar, Balige, S. Dolok — naar
Meda; de laatste week had ik het
prettig verblijf van Bram keener,
die mij tevensmaetgereisd was en die
bandang scheepgaat naar Holland. Li Gop,
en dus helaas ook Kias, heb ik moeten
laten liggen. Al in het bezoek betrekke-
lijk vluichtig, toch denk ik gedrukt veel
aan deze reis te zullen hebben; ik ben inter-
sich blij dat ik, naar uw raad, mij tot
Semarang en Java heb beperkt. Toen ik
ten westkust was liet het zich niet aanbe-
dacht de belastingproevenheid welk een
omvang nemen zou; als de Tweedekamer
er zich om maar niet in gaat mengen.
Ik heb nu nog twee vier weken voor

Leun.'s Volkrent (de hoofdadem. der Deli-
-nij, by wie ik lozen, is een reep v. v.
be mij e kan mij natuurg. alles lat
zien) en Atjeh; ik vees dat ik mij voor
de ont- e hoofdrent v. Atjeh zal maect
bepalen tot den tre^marit.

Ik had den derde daavocht al
College loos gemaekt e zal seken geen
college shell op een twee Islam. men. De
klein auditorium quaert is, hoop ik,
naar geneege gericht; de juristen
zitten anders op hem paand; doodra
die quaert wordt aegeroerd!

Ik hoop dat Idenburg in zijn tweede
ministerschap zijn adviseurs wat beter
kint dan in zijn eerste (D.W.; Ottovander
Wych; „nr. dr.“ Koster); maar ik vees.

met beleefde en hartelike waer
e het de meeste hoopzetting heb

Conrad Bollenhoken.

Ch. 18/2 '10

Moornrechten bijraken Franck
Kungravi.

Als ik minder warm over de
voelde dan het mij makkelijker
vallen de twee woorden te schrijven.
Van over het bericht dat mijn
Bakhuizen mij vertelden.

Leest ik alleen maar mensen
lezen dat ik vooral onder land
berhale over het gesin-Brandes,
maar toch ook juist onder land
waarlijk berhale, diekerke heb maets
denke, dat de toch — onder veel vers.
tegeer gewichtig — veel boldoerij —
een eenzaam leven heeft hebben
rekeid in Indië: eenzaam van binnen.

Belooft mij met gehechtheid land

C. van Vollenhoven.

1910-07-25

01

Leiden 25 juli 1910

Hooggeachte mijnheer Strauch.

Ik was buitensporig verheugd
over uw „Vriendenspaet“, en kom
nu zoodra mogelijk aan te schrijven.
Wij hier beklagen alle menschen die
in den vreemde zwerfen; maar misschien
hebt u een ord gevonden lander slag-
regens en wolkkenken. Ik hoop dat de
reis prettig en boudspedig is; u wilt
ook herrouid wel hartelijk van mij
graeten. Als u half augustus thuriskant
koop ik spoedig eens te mogen aanbellen.
Behalve dat ik maggen eenige dagen
naar uw geboorteland ga, om bij mr.
Van der Haegen te logeeren op „de moer“,
ga ik des valentis de laatste week van au-
gustus acht dagen naar de Loire-kasteelen
(tussen Blois en Tours) en begin september nog
een naar Noorden. Ik vind het in Leiden
altos prettig, zelfs in den zomer als „men“
van huis is en zelf tydens de kermissen
waar ik niets van merk.

Het Leidsche nieuws dat u misschien van
mij verwacht is niet veel. Ik zit nog altijd

al nuwtyd, dien ik zoo best zou kunnen
gebruiken, te verdoen aan drukproeven
der adatscommissie (Mihahara) en kopij
daarvoor (welvaartcommissie). Althans kopij
krijgt de zweloverheid en inconsequentie,
die mij telkens verdringt; maar
het is een engel van een man en laat ik
dus niet pruttelen. Tegen publicatie
van uw gecastigend advies over de pries.
terrechtpraak had koloniën een bewaam,
als ze het nog even zie mochten; en nu
kreeg ik het terug met verzoek om vier
zevens te schrappen (die over de „christ.
lyke collegia's" uit „zeker handboek voor
het moh.-recht"), door welke schrapping
het stuk niets verliest. Onze Batakspiegel
met kaart, die ook veel tijd nam, komt
derer dag klaar en verschijnt begin
september. Een kort schema van een
adatsysteem voor Indië, dat ik in
aansluiting op onze 24 ontwerp van 1899
ontwierp, is te dink van het Rechtsgeleerd
magasin geworden en is nu in de
handen van Brill, die er een libel of
pamphlet van maken zal.

Mijn vaste plan om het boekje dat

Ik van bekeuren, arabisch en sanskrit
geweten heb niet heelmaal te doen verdro-
gen maar vrolijk te blijven hoeden huft ~~en~~,
na wel vier jaar stilstand, tot een daad
geleid; ik lees nu sinds de eersten dag der
vacantie weer elke dag een paar nachten
uit de „alf laika walaila", met het oude gesoe-
gen. Ik hoop het weer zoover op te halen —
niet heel ver, zult u zeggen — dat ik u kan
kaps een en kopittel Bādjaeri met me te
willen lezen; nu ben ik daar nog te dom in ge-
worden. Ik denk dat ik het deyrich maar zal
laten loopen; ik hou tot die bereyepelje men-
schen die de dialectische vocaalpunten een
ramp vinden.

Met release van Ophuyzen jr. over zijn
werk stelde me keuren, vooral voor de toekomst
der tolke; ik bedoel: zijn behoud ^{gedenkt} over de mt.
trekking aan het tolkenwerk. Maar hij zou
eens met mr. Van Stierum ga spreken, en
den uitlag daarvan heb ik niet gehoord.

Klopende dat te het aanbod uit
hiekken om te doen te gaan bestigen vons.
handen zult hebben geweest van de hand,
met beleefde en harte groeten steeds
uw

C. van Bollenhoven.